

Szindbád

A Közép-Európai Táncszínház és a Mórícz Zsigmond Színház közös produkciója, a Szindbád igazi közönségsikerre nem számíthat, de talán éppen ezért került az előadás a Kamarába.

Rögtön az elején le kell szögezni, hogy a táncjáték rendkívül izgalmasan, autentikusan mutatta be az a világot, amelyet Krúdy teremtett. Csakhogy ez a sejtelmesen kavargó, ízéből, illatokból, szeretetből, szerelemből, vágyakozásból és fájdalomból, nosztalgiaiból építkező világ ellenáll a színpadi feldolgozásoknak.

A másik probléma a közönség és a tánc viszonyából fakad. Mint minden művészeti ágaknak, így a táncnak is megvan a maga formanyelve, kifejezési eszközrendszere. Ennek ismerete alapvető jelentőségű akkor, ha a befogadás sikeréről van szó. A néző legtöbbször értelmezhető cselekményt vár el a tánctól, történetet, amelynek viszonyait már ismeri az epikus vagy drámai alkotásokból. A Szindbád esetében azonban erről aligha lehet szó.

Pedig Horváth Csaba alkotói csapata már a Barbárok esetében megmutatta, hogy kitűnően ismeri a tánc formanyelvét, így aztán most is pontosan rátalált az egyetlen lehetőségre. Krúdy világából egy mozzanatot emelt ki: Szindbád és a nők. Ez a kapcsolatrendszer tökéletesen alkalmas arra, hogy megmutasson néhány szint abból a gazdag palettából, amelyet a nagy író használt. A táncjátékban négy pár táncolta el ennek a hol titokzatos, hol nyers, egyszer költőien légius máskor ösztönlényegű erotikának a stációt.

De hát a nyolc táncos sem történetet jelenített meg nagy intenzitással, hanem mindnyájunk belső lényegének kavargásából villantott fel néhány mozzanatot. A szindbádos sejtelmesség, egy kis romantika jelen volt a táncosnők finom színű ruháiban, de még az arcjátékukban is. S közben a táncjáték nem a hagyományos dramaturgia nyomán építkezik. Inkább Krúdy módszerét, a pointillista technikát követi, amely a részletek felrakását tekinti fő feladatának, s ezekből az apró pontokból kellő „távolságtartás” után kirajzolódik a jelentés is.

A szomszédomat nagyon zavarta a táncjáték. Valóságos történetet várt, egy kicsit Latinovits Zoltán gőzölögő húslevesét a Huszárik-filmben. Engedje el magát, legyen egészen nyitott, ne az ismert történetre figyeljen, hanem arra, amit lát – próbáltam halkán megnyugtatni. Valószínűleg nem sok sikerrel.

Az alkotók általános, egyetemes művet akartak létrehozni. Ezért Cserepes Károly zenéjében is csupán néhány magyar dallam reminiscencia volt, egyebekben a maga törvényei szerint építkezett. Horváth Csaba látványtervezőként, koreográfus-rendezőként is öntörvényű világot teremtett, amelynek elemei szervesen illeszkednek egymáshoz, s nem engedik, hogy egyetlen pillanatra is a könnyebb vagy felszínesebb elemek domináljanak. Mert igazat és valóságosat mondani csak fegyelmezetten lehet.

Szindbádnak nincs egy lineárisan elbeszélhető története. Pontosabban: nagyon is sok, megszámlálhatatlanul sok „története” van, ha a történet szó egy semmi mással össze nem téveszthető hangoltságnak, meghatározott állapotnak kifejezésére szolgál. Szindbád ugyanis a

bennünk rejtekező érzékiség szimbóluma, olyan utazó, aki visszaköszön, bárhol is találunk rá: ösztönéletünk sötétjében, vagy finomabb hangulataink révületében.

Nosztalgizáló hajlamunk szellője éppúgy övé, mint szenvedélyeink viharai. Szindbád – a titokzatos, a kiszámíthatatlan – bennünk, velünk él, kiküszöbölhetetlen életfeltételünk tehát. Megszenvedtünk érte: ezeregy éjszakát virrasztottunk! Álmatlanságunk épp úgy mesélhetne róla, mint be nem vallott álmaink...